

la batalla de l'ebre

La Batalla de l'Ebre va començar la mitjanit del dia 25 de juliol de 1938, quan les forces integrants de l'Exèrcit de l'Ebre del tinent coronel Modesto van creuar el riu trencant les línies defensives del Cos d'Exèrcit Marroquí del general Yagüe.

L'operació responia a la necessitat imperiosa, per part del govern de la República, d'alleugerir la pressió que l'Exèrcit Nacional estava realitzant sobre el front valencià, que amenaçava la seguretat de la zona industrial de Sagunt i de la ciutat de València. A més, les circumstàncies internacionals, amb les tensions generades a Europa per les pretensions del règim nazi d'expansió territorial, feien necessària una operació que retornés a la República una posició favorable en les relacions internacionals.

L'operació dissenyada per l'Estat Major del general Rojo preveia el pas del riu, la part més arriscada, aprofitant el factor sorpresa per diferents punts. Un cop superada la primera fase, les tropes republicanes haurien d'explotar l'èxit de l'operació endinsant-se en el territori seguint diferents eixos de penetració.

La sorpresa inicial de l'operació va ser un èxit i diferents unitats de les divisions 42, 3, 11 i 45 de l'Exèrcit de l'Ebre van creuar el riu per diferents punts entre Mequinensa i Amposta, essent el nucli de l'atac la línia entre Riba-roja i Benifallet.

Defensaven el territori central les unitats de la 50 Divisió del Cos d'Exèrcit Marroquí, que van oferir escassa resistència i van ser obligades a retirar-se fins a formar una línia defensiva seguint l'eix Faió – Pobla de Massaluça – Vilalba dels Arcs – Gandesa – Vall del riu Canaletes. Aquesta línia s'establí el dia 26 de juliol i fins al dia 3 d'agost les forces republicanes van llençar durs atacs per trencar-la i continuar explotant l'èxit inicial.

La reacció de les forces franquistes va ser ràpida i en poques hores arribaven unitats d'arreu del país per reforçar la nova línia defensiva. A més, la intervenció de l'aviació i el control dels embassaments de la part superior del riu van dificultar l'alimentació del front per part de l'Exèrcit de l'Ebre.

Davant la impossibilitat de continuar l'avenç i un cop aconseguits els objectius originals de l'operació, alleugerir el front valencià i cridar l'atenció de les potències europees amb una operació que retornava a la República la iniciativa militar de la guerra, el dia 3 d'agost, el tinent coronel Modesto donava l'ordre d'adoptar mesures defensives.

Aquí podria haver acabat la Batalla de l'Ebre, però, contra l'opinió d'alguns dels seus generals que defensaven la fixació d'aquell front i l'inici d'una operació contra Catalunya a través de Lleida, el general Franco va decidir recuperar el territori perdut a qualsevol preu. Aquesta decisió és la que va convertir l'Ebre en la batalla més dura i sagnant de la Guerra Civil i de la història d'Espanya.

A partir d'aquest moment i fins el dia 16 de novembre l'Exèrcit Nacional va dur a terme sis ofensives contra les línies republicanes. El que l'Exèrcit de l'Ebre havia ocupat en un sol dia, va necessitar més de cent dies per ser recuperat.

El resultat d'aquelles operacions va ser una guerra de desgast que va provocar la desfeta de l'Exèrcit de l'Ebre, amb menys mitjans materials i humans, prop de 130.000 baixes entre els dos exèrcits enfrontats i que condicionaria la campanya de Catalunya iniciada al desembre de 1938.

A banda d'aquestes connotacions històrico-militars, la batalla de l'Ebre va ser la carta jugada pel govern de Negrín en la Conferència de Munich del 29 i 30 de setembre de 1938, on les potències europees van condemnar a la República cedint davant les pretensions de l'Alemanya de Hitler en la crisi dels Sudets txecoslovacs.

A més l'Ebre fou l'escenari de la retirada de les Brigades Internacionals del territori de la República, anunciada el 21 de setembre de 1938 pel president Negrín.

Per tot això la Batalla de l'Ebre esdevé un dels fets fonamentals per entendre la història contemporània de Catalunya i d'Espanya, amb uns forts lligams amb la de la resta del món.